Spinning Houwe

Nieuwsbrief van de Stichting Waalres Erfgoed. Jaargang 15, nummer 4, December 2015.
Website: www.waalreserfgoed.nl. Redactie: Pia Wolters. Layout: Peter Peters. Verschijnt vier maal per jaar.

Schoolfoto met geheel rechts het hoofd van de lagere school school Peter Sloots.

Rumoer in Waalre na bestuurlijk gekonkel

Tegen het einde van de negentiende eeuw werd het dagelijks leven in Waalre volledig beheerst door polarisatie. Naijver en afgunst van twee machtige families, Swane en Van Dijk, hadden het dorp verdeeld in twee kampen. Uiteindelijk moest zelfs de Raad van Staten in Den Haag er aan te pas komen. Hoe had het zo ver kunnen komen?

Het parochieregister van Waalre bevat een document dat in 1887 werd opgesteld door pastoor Chr. Ackermans waarin hij de ontwikkelingen beschrijft. De betreffende aantekeningen werden ter beschikking gesteld door pastoor W. Kolsteren en vanuit het latijn vertaald door A.P.M. Prinsen.
Pastoor Ackermans: "In de loop van het jaar 1894 ontstond er een twist tussen de leden van de gemeenteraad en het hoofd der school Peter Sloots. De oorzaak van de twist moet hoger gezocht worden. Vanwege geestelijke zwakheid van de heer Peels (uit de familie Swane) waren er twee gegadigden voor de vacante post als raadslid: Th. Tops en Walraad Tengnagell. De eerste werd gesteund door de gemeenteraad, de familie Van Dijk alsmede Sloots, ja bijna door iedereen. De ander werd gesteund door de familie Swane, notaris De Vries en de sigarenmakersharmonie L'Union Musicale. Na de verkiezing van Tops toonde de familie Swane haar toorn op vele manieren. Het hoofd der school Sloots werd vervolgens bevriend met Swane (daarvoor waren ze vijanden). De reden was dat de familie Sloots voor broer

Gerard Sloots het ontvanger- en secretarisschap verlangde. Toen dit niet lukte had dit grote gevolgen.
Johannes Sloots, tegenpartij geworden, werd uit de gemeenteraad gezet. Er kwam oppositie van de schoolmeester (in samenwerking met Swane) tegen de Raad, vooral tegen Van Dijk. Vervolgens werd de schoolmeester eensgezind door de gemeenteraad afgezet. Deze afzetting, verdedigd door advocaat P. Loeff werd niet goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant waarbij de schoolinspecteurs J. Verheijen, Van den Akker en A.P. Smitz. Ondertussen had Martinus van Gastel (gedwongen door zijn geweten?) met veel rumoer bedankt voor de Raad. Volgens zijn zeggen omdat zijn broer Frans, die een agentuur in (boter)machines had, geen privilége zou krijgen om zulke machines in een nieuwe fabriek te plaatsen. In werkelijkheid volgde hij het advies op van advocaat Van den Akker (tevens schoolinspecteur) die hem hulp beloofde in een geldzaak tussen Van Gastel en Martinus Bijnen Plasmans, als hij zou bedanken als lid van de Raad. Dit alles onder het motto 'Geef, opdat u gegeven wordt'. Onze Raad (uitgezonderd Van Gastel) ging in beroep in Den Haag bij de Raad van Staten wat betreft de geweigerde afzetting door Gedeputeerde Staten. Er werden verzoeken georganiseerd pro en contra. Tegen de schoolmeester tekenden 60-70 ouders die kinderen op de school hadden, 15-20 ouders waren tegen. Advocaat P. Loeff ging niet naar Den Haag, de schoolmeester wel. Hij werd vergezeld door Jan Swane jr. en Walraad Tengnagell de Raad. Het beroep van de Raad werd verworpen.De overwinning die per telegram werd overgebracht, werd gedurende drie dagen uitbundig gevierd. Tijdens de vastentijd was er op 6, 7 en 8 maart 1895 veel rumoer. Geschreeuw en gestamp voor het schoolhuis, twist in de café's en ook werden er stenen gegooid naar huize Van Dijk. Hoe triest ook; voor deze moeilijkheden heb ik de Raad gewaarschuwd alsmede voor de afgunst en de blijvende haat. Na verloop van tijd nam de uiterlijke haat wel af, innerlijk bleef de oude geest postvatten, vooral bij Swane en Sloots contra Theodorus van Dijk-Manders. Voor een goed begrip van de kwestie moet tenslotte worden opgemerkt dat afgunst een grote rol speelt in deze twisten. De familie Van Dijk herstelde zich voorspoedig, kocht akkers, bouwde huizen en een fabriek en gaf grote aalmoezen. Twee families, machtig en naijverig in het dorp, onthouden zich moeilijk vanwege afgunst van twisten. Dit leert de geschiedenis overal ter wereld", aldus pastoor Ackermans.

De verdeeldheid in had als gevolg dat beide partijen een eigen harmonie hadden. 'Nos Jungit Ars' en L'Union Musicale (zie foto), de harmonie van Swane.

Door Harrie van de Laak

Familie Brinkmann

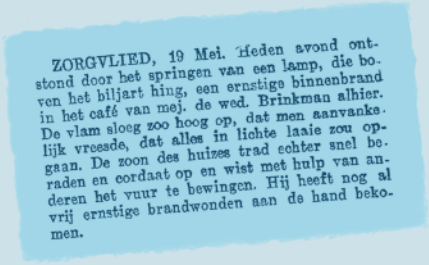
Twee jaar terug stond onderstaande foto op facebook Oud Aalst-Waalre met bijgaande tekst: 1934 - verbouwing aan de kerk van Onze Lieve Vrouwe Presentatie in Aalst. Volkert Brinkmann (waarschijnlijk degene boven aan de ladder) heeft hierbij geholpen. De vraag hierbij is: Is dat juist? Probleem is dat de raamindeling niet klopt. Tussen twee steunberen zitten steeds drie smalle ramen terwijl er bij de Aalster kerk slechts één breed raam tussen de steunberen zit. Na enig speurwerk op internet heb ik de kerk met de drie ramen tussen de steunberen gevonden: Zorgvlied, een klein gehucht in Drenthe. Deze kerk is in 1924 gebouwd, dus de tekst bij de foto had moeten zijn: boven aan de ladder staat Volkert Brinkmann bij de bouw van de kerk in Zorgvlied gemeente Diever. Natuurlijk was het niet toevallig dat ik in Drenthe ging zoeken, in het bevolkingsregister van Waalre kunnen we zien dat Valentinus Brinkmann zich met zijn gezin op 4 mei 1933 in Aalst gevestigd heeft vanuit Diever Zorgvlied 55. Zorgvlied maakt deel uit van de gemeente Diever in Drenthe, een plaatsje vlakbij de grens met Friesland. Zijn beroep was koopman en timmerman, dus het is mogelijk dat hij meegewerkt heeft aan de verbouwing van onze kerk in 1934, echter de foto is in Zorgvlied genomen.

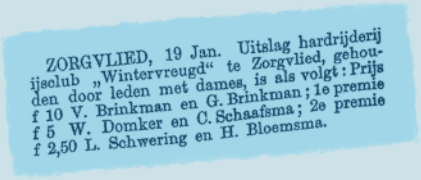
In het kort de geschiedenis van de familie Brinkmann: Johann Fredrich Brinkmann is geboren in 1807 in Südmerzen in Duitsland, een plaatsje enkele kilometers ten noorden van Mettingen. Hij vertrekt naar Friesland, naar Haskerdijke, trouwt daar met Aaltje Berends Kruis en zijn beroep is veenbaas. Zijn zoon Bernardus Frederick Brinkmann geboren in 1845 trouwt met Johanna Elisabeth van Putten, hij is boer en herbergier in Zorgvlied Drenthe. Zijn zoon Valentinus geboren in Zorgvlied Diever in 1882 vestigt zich met zijn vrouw

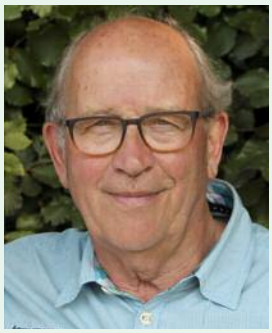
Riemke Kingma en 12 kinderen in 1933 in Aalst. Zijn beroep is timmerman, hij is echter niet de eerste Brinkmann die zich in Aalst vestigt, dat is zijn zus Maria Margaretha getrouwd met Johannes Halman, die is in 1930 in Aalst komen wonen. Daarvoor was het gedrag van Johannes Halman vergelijkbaar met een asielzoeker. In 1924 komt hij vanuit Weesperkaspel in Luyksgestel, in 1928 vertrekt hij naar Veldhoven, in 1930 gaat hij weer terug naar Luyksgestel, in hetzelfde jaar vestigt hij zich in Aalst.
Volkert (die naam is afgeleid van Valentinus) was in zijn jeugd een verdienstelijk schaatser, blijkens de uitslagen in de krant o.a. Hepkema's courant 24 januari 1903. In 1905 overlijdt zijn vader maar zijn moeder blijft herbergierster. Uit Hepkema's

ZORGVLIED, 19 Mei. Heden avond ontstond door het springen van een lamp, die boven het biljart hing, een ernstige binnenbrand in het café van mej. de wed. Brinkman alhier. De vlam sloeg zoo hoog op, dat men aanvankelijk vreesde, dat alles in lichte laaie zou opgaan. De zoon des huizes trad echter snel beraden en cordaat op en wist met hulp van anderen het vuur te bewingen. Hij heeft nog al vrij ernstige brandwonden aan de hand bekomen.

ZORGVLIED, 19 Jan. Uitslag hardrijderij ijsclub „Wintervreugd" te Zorgvlied, gehouden door leden met dames, is als volgt: Prijs f 10 V. Brinkman en G. Brinkman; 1e premie f 5 W. Domker en C. Schaafsma; 2e premie f 2,50 L. Schwering en H. Bloemsma.

courant van 23 mei 1908. Volkert was de enige zoon, dus waarschijnlijk betreft het hier Volkert. In Aalst zijn verschillende families verbonden met de Brinkmannen. O.a. Gilsing, Flapper, Piepenbrock, Habraken, Strijbos, Heesterbeek, Baselmans, enz.

Nieuwe medewerker Beeld- & Geluid-archief

Hallo, ik ben **Toon Verbeek**, geboren en getogen in Waalre en 71 jaar oud. In 1959 ben ik als constructiebankwerker bij Brabantia in Aalst gaan werken.
In 1968 ben ik getrouwd en naar Valkenswaard verhuisd. Na een 5-jarige opleiding aan de academie voor industriële vormgeving in Eindhoven (nu Design Academy) ben ik van 1970 tot 2005 als industrieel ontwerper bij Brabantia werkzaam geweest. Door mijn grootste hobby's, fotografie en computeren, kwam ik zijdelings in contact met Het Weerderheem en raakte daardoor meer geïnteresseerd in het verleden.
Daarna heeft een oud collega, die medewerker is van Het Waalres Museum en Waalres Erfgoed, mij daar ook 'warm' voor gemaakt en omdat mijn roots in Waalre (Woldere) liggen, ben ik nu ook toegetreden tot deze groep vrijwilligers. Ik voelde me hier, onder deze gedreven mensen, al vrij snel thuis en hoop dan ook dat ik in de toekomst een steentje bij kan dragen om het verleden van ons mooie dorp vast te leggen, zodat latere generaties hier ook nog van kunnen genieten.

Oproep voor donatie

Met het nieuwe jaar in zicht hopen wij dat de gemeente ons blijft steunen in ons werk om het erfgoed van Aalst en Waalre te verzamelen en te conserveren, zowel digitaal als letterlijk.

Een groot aantal vrijwilligers zet zich hier voor in en er wordt zeer bewust naar kosten gekeken, maar toch kan dit werk alleen voortgezet worden met steun van onze donateurs.
Daarom doen wij wederom aan u het verzoek om uw jaarlijkse bijdrage, vanaf 12,50 euro per jaar, te willen overmaken op IBANnummer: NL96RABO0155799339 (let wel: RABO met hoofdletters en daarna een NUL!) t.n.v Stichting Waalres Erfgoed.

Wij zijn u zeer erkentelijk voor uw bijdrage en ondersteuning en zo kunnen we u ook komend jaar weer onze nieuwsbrieven toezenden, donateursavonden organiseren en een nieuwjaarswens zenden.
Wij danken u bij voorbaat voor uw steun.

Donateursavond

Op 11 november j.l. werd onze druk bezochte donateursavond in de Agnus Deikerk verzorgd door de heer Guido Tijskens van Heemkundige Kring 'De Goede Stede Hamont-Achel' met een lezing over de postkoetshistorie rond Grevenbroek (Hamont-Achel) en de postkoetsroute over de Grote Heide langs de 'Hut van Mie Peels'. Aan de hand van oude kaarten en platen liet de heer Tijskens de tijd van de postkoets en postiljon herleven.

Guido Tijskens.

Postonderzoek Grevenbroek

Grevenbroek, dat tot aan de Franse Revolutie het versterkte stadje Hamont en de dorpen Achel en Sint-Huibrechts-Lille omvatte, lag op de kortste verbinding tussen Den Haag en Maastricht. Het lag in het neutrale Land van Luik gevangen tussen de Oostenrijkse en Spaanse Nederlanden. Toen na de Vrede van Munster in 1643 de postactiviteiten opnieuw konden opstarten bood het de particuliere initiatieven van de brievenpost per postiljon de gelegenheid om tot een halve dag winst te maken op het traject tussen Den Haag en Maastricht. Normaal gezien duurde die tocht een halve dag langer omdat men over Roermond diende te gaan.

Ook toen al stond tijd gelijk aan geld

Begrijpelijk is dat deze ingekorte route over Hamont succesvol werd en eerst door de Hollandse steden

Het Statieplein in Hamont met een vertrekkende postkoets.

en later door de staten werd overgenomen.
Van oost naar west liep de internationale handelsroute van Antwerpen naar het Roergebied en visa versa door Achel. De Keizerlijke Post (Turn & Taxis) opereerde met haar postkoetsen over dit traject met personen en goederen. Omdat ook de Bossche Wagenpost met haar koetsen de verbinding tussen Den Bosch, Maastricht en Luik over Achel liet lopen ontstond daar een kruispunt van diligences. Merken we op dat de uitbating ervan veelal in handen lag van Brabanders.

Twee jaar lang werd er intens gezocht in tientallen archieven verspreid over Nederland, België en Duitsland om een getrouwe weergave van deze feiten te reconstrueren, hierbij ondersteund door toelagen van de Belgische provincie Limburg en de stad Hamont-Achel.
Dit postkoets-onderzoek is o.a. in samenwerking met de stichting Waalres Erfgoed tot stand gekomen en bij de V.V.V.'s in de regio zijn wandel- en fietsroutes 'De postkoets achterna' beschikbaar.

De stichting Waalres Erfgoed wenst u allen prettige feestdagen en een goede jaarwisseling

Waalres Erfgoed is gevestigd in de Heemkamer op de bovenverdieping van 'Het Klooster', Hoogstraat 6, 5581 BK Waalre. Tel: (040) 2214989
Website: www.waalreserfgoed.nl
Bank: IBAN nr. NL96RABO0155799339
t.n.v. Stichting Waalres Erfgoed
De heemkamer is op maandag-, woensdag- en donderdagmiddag geopend voor bezoek.